

2014/3

looduse raamatukogu

HUNT

autoriõigus MTÜ Loodusajakiri

TEABEROHKE AIMESARI
LOODUSEST, TEADUSEST, KULTUURIST

www.loodusajakiri.ee

autoriõigus MTÜ Loodusajakiri

looduse raamatukogu

HUNT

Aasta loom 2013

Koostaja Helen Arusoo

Tallinn 2014

autoriõigus MTÜ Loodusajakiri

Sarja „Looduse raamatukogu” kolmeteistkümnes raamat „Hunt” on piiratud koguses müügil hästivarustatud raamatukauplustes.

MTÜ Loodusajakiri väljaannete

EESTI LOODUS **Eesti Mets** **horisont** **LOODUSE SÖBER**

tellijatele mõeldud võimalustest loe lähemalt võrguküljelt www.loodusajakiri.ee.

Raamatusari ilmub Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel.

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS

Väljaandja: MTÜ Loodusajakiri

Toimetaja: Helen Arusoo

Sarja kujundus: MOMO

Kujundus ja küljendus: Jaanus Koov

Keeletoimetaja: Tiiu Kukk

Graafikud: Kaarel Damian Tamre

Kaas: Valeri Štšerbatõh

Autoriõigus sarjale: MTÜ Loodusajakiri, 2014

Autoriõigus tekstile ja fotodele: autorid ja MTÜ Loodusajakiri, 2014

www.loodusajakiri.ee

Kõik õigused, ka siin mitte välja kirjutatud õigused, on kaitstud. Keelatud on teose sisu osaline või täielik reprodutseerimine, edastamine, levitamine või salvestamine mis tahes vormis ilma MTÜ Loodusajakiri eelneva kirjaliku loata.

Käesoleva teose sisu on lubatud kasutada isiklikul, mittetulunduslikul eesmärgil, samuti avalikus teabevahetuses, ka õppe-eesmärgil, kui märgitakse ära kasutatava info allikas.

ISBN 978-9949-9506-5-2 (trükis)

ISBN 978-9949-9506-6-9 (epub)

ISBN 978-9949-9506-7-6 (pdf)

ISSN 2228-1010; 2014/3 (13)

Trükikoda Kroonpress

autoriõigus MTÜ Loodusajakiri

SISUKORD

6 **Saateks**

KOHTASIN KRIIMU

- 10 **Londoni hundid.** Maris Kruuse
12 **Koer või hunt?** Harri Jaaku
14 **Kohtumisi huntidega.** Tiina Miilpalu
17 **Kui hundist räägid, siis hunt ka tuleb!** Tarmo Mikussaar
20 **Vanavanaema mäletab.** Tarmo Timm
24 **Vaike Kuke meenutused**
28 **Hundid matkarajal.** Kirke Relve
30 **Kaarna kutse.** Triin Leetmaa
34 **Hundinahk.** Juhani Püttsepp

SUSI JA TEMA TEGEMISED

40-53 **Fotolood**

Ingmar Muusikus, Rene Rahnu, Mare Vää, Tarmo Mikussaar, Triin Vester, Vello Kolk, Marko Mänd, Janek Joab, Silja Grünberg, Mati Tõnismäe, Triin Leetmaa

54 **Mõeldes rahvusloomale.** Peep Männil

ARTIKLID

- 58 **Susi kaitseb kurja eest.** Ilmar Rootsi
66 **Miks hundile jahti peetakse?** Peep Männil
71 **Hüüda hunti või mitte?** Juhani Püttsepp, Tõnn Püttsepp
74 **Inimeste sõda huntide vastu.** Ilmar Rootsi
78 **Kuidas lambaid hundi eest kaitsta.** Ulvar Käärt
86 **Kus on Halli kodu?** Marko Kübarsepp, Peep Männil
94 **Hiiumaa Hirmu kuulsusrikas lugu.** Ulvar Käärt

SAATEKS

R

HELEN ARUSOO,
RAAMATU KOOSTAJA

raamatu kaanelt vaatab vastu uudistav hunt, pildistatuna Lääne-Eesti metsades.

Portreel näeb ilusat, tarka looma, kelle tähelepanu on ilmselt köitnud varjes istuv fotograaf. Klõpsatus, mingi lõhn? Fotograaf imetleb hunti, suhtub temasse sümpaatiaga, mida on näha ka teiselt raamatu fotodelt. Need omakorda peegeldavad meie ühiskonna suhtumist hallivatimehesse - rahulolu, et selline vägev loom elab endiselt meie metsades.

Eelmise sajandi pildid ja joonistused räägivad teist juttu. Võite selles ise veenduda meie raamatut lapates.

Vaid poole sajandi eest oli ametlik hoiak hallivatimehesse vaenulik. Meid õpetati hunti põlgama. Esivanemate pärimust tundes oli see midagi loomuvastast. Nemad uskusid, et susi on metsa sümbol ja metsa peremees. Kriim pidi laantes kolama, sest hunti usuti omal viisil karja hoidvat ning võsavillem suutis ju kodukäijaid peletada - viimased olid vahest kardetavad! Eelmisel sajandil pealesurutud vaen ei suutnud õnneks vana pärimuse mõju lõhkuda (ehkki kurja näoga hunditopiseid liigub mõnedes loodushariduslikes kogudes veelgi). Et hunti hinnatakse, näitab ka rahvuslooma teema arutelu hundiaastal 2013, mil Eesti Päeva-

lehe küsitlusel sai hunt siili järel teise koha.

Hunti on vaja hoida auväärse kohal, sest ta peegeldab kõige paremini meie arusaamist looduse tervikust. Sestap valis ajakiri Loodusesõber koos teise aasta looma meeskonnaliikmetega hundi ka esimeseks aasta loomaks.

Hunt rahvusloomana oleks mõeldamatu suuremate naabrite juures. Soomes on juuri ajanud hundiviha põdrakasvatavate eestvedamisel. Venemaal on pikk huntide hävitamise ajalugu ja sealset suhtumist on väga raske parandada. Meilgi oleks võinud juhutuda midagi sellist, kui mõni fanaatikute grupp oleks hundiviha südamesse võtnud. Ent saime vist jaole.

Raamatu kaante vahel leiab mitmeid lugusid, kus tänapäeva inimesed on otsinud ja lootnud kohtumist võsavillemiga, ja see on neil ka õnneks läinud. Korjasime hundiastal 2013 jutte ajakirja lugejatelt, samuti pilte võistlusele "Susi ja tema tegevused", mis tänavu rõõmustasid ringreisil ka hundisõpru Lätis lõunanaabrite hundiastal 2014.

Sutt looduses näinud on meist vähesed. Aga see pole tähtis. Tähtis on näha hundi kohta metsas ja metsaga sidet hoida. Hunt ongi mets - nagu ütleb üks meie hundi eufemisme.

Aasta looma valivad:

Eesti Terioloogia Selts,
Looduskalender,
Looduse Omnibuss,
Eesti Looduskaitse Selts,
Eestimaa Looduse Fond,
Eesti Metsaselts,
Tallinna Loomaaed,
Eesti Loodusmuuseum,
ajakiri Loodusesõber